

POSTANOWIENIE

9 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 maja 2025 r. w Warszawie
zażalenia L. B.
na postanowienie Sądu Okręgowego w Rybniku
z 30 października 2024 r., II WSC 11/24,
w sprawie z wniosku L. B. i P. B.
z udziałem D. B., I. N. i Gminy Miasta W.
o zniesienie współwłasności,
ze skargi L. B. o stwierdzenie niezgodności z prawem pkt 2 prawomocnego
postanowienia Sądu Okręgowego w Rybniku z 10 maja 2023 r., II Ca 258/22

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 stycznia 2022 r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim zniósł współwłasność zabudowanej budynkami mieszkalnymi i użytkowymi, nieruchomości położonej w W., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...], w ten sposób, że ustanowił odrębną własność ośmiu lokali użytkowych i czterech lokali mieszkalnych oraz przyznał te lokale na własności poszczególnym uczestnikom postępowania (pkt I ppkt 1-12), a ponadto orzekł o należnej wnioskodawczyni L. B. dopłacie (pkt II) i o zwrocie na jej rzecz od uczestniczek I. N.

i D. B. wydatków na nieruchomość wspólną (III) oraz rozliczył koszty sądowe i koszty postępowania (pkt IV i V). Umorzył postępowanie w zakresie zniesienia współwłasności nieruchomości obejmującej działkę nr [...], położonej w W. (k. 866-867).

W apelacji wnioskodawczyni zaskarżając powyższe orzeczenie w pkt I ppkt 8 (odnośnie do lokalu użytkowego nr [...], który został przyznany uczestniczce D. B.) oraz II - VI, wniosła o jego zmianę m.in. przez przyznanie jej lokalu użytkowego nr [...] oraz zniesienie współwłasności nieruchomości składającej się z działki nr [...]. Zarzuciła m.in., że konieczność zniesienia współwłasności nieruchomości składającej się z działki nr [...] wynika z faktu, że częściowo na tej nieruchomości znajdują się elementy wyodrębnionych lokali użytkowych nr [...] (który został jej przyznany na wyłączną własność) i [...] (co do którego wносиła o przyznanie jej na wyłączną własność) (k. 900-905).

Postanowieniem z dnia 10 maja 2023 r. Sąd Okręgowy w Rybniku odrzucił apelację co do pkt III w zakresie roszczenia wnioskodawczyni w stosunku do uczestniczki I. N. o rozliczenie nakładów na nieruchomość wspólną (pkt 1), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt 2) oraz oddalił wnioski o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 3).

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w Rybniku z 1 sierpnia 2023 r., z uwagi na to, że wartość przedmiotu zaskarżenia wyniosła ostatecznie 94 580 zł, a zatem poniżej progu wyznaczonego ustawowo w tego rodzaju sprawach (tj. o zniesienie współwłasności) w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. (k. 1013-1017, 1021

W skardze na niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wnioskodawczyni L. B. zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego w Rybniku z 10 maja 2023 r. w części dotyczącej zniesienia współwłasności nieruchomości gruntowej - działki nr [...] i usytuowanego w części na tej działce budynku gospodarczego i wyodrębnionych nieruchomości lokalowych – lokali użytkowych (pkt 2).

Postanowieniem z dnia 30 października 2024 r. Sąd Okręgowy w Rybniku odrzucił skargę wnioskodawczynie L. B. na niezgodność z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Rybniku z 10 maja 2023 r.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że skarga wnioskodawczynie odnosi się do tej części postanowienia Sądu drugiej instancji, w której oddalono jej apelację odnośnie do pkt VI postanowienia Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z 11 stycznia 2022 r., a zatem do orzeczenia o umorzeniu postępowania w zakresie zniesienia współwłasności nieruchomości składającej się z działki nr [...]. Tego rodzaju postanowienie, jak również postanowienie Sądu drugiej instancji o oddaleniu środka odwoławczego w tym przedmiocie nie mają charakteru postanowień co do istoty sprawy. Postanowienia orzekające co do istoty sprawy to takie orzeczenia, które rozstrzygają w sposób stanowczy aspekty materialno-prawne. Ponadto skarga na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje w sytuacjach, w który strona nie może doprowadzić do zmiany lub uchylecia orzeczenia, a zatem, gdy orzeczenie to wywołuje dla niej nieodwracalne skutki, zaś w przypadku umorzenia postępowania wnioskodawczynie może złożyć nowy wniosek o zniesienie współwłasności i w nim uzyskać orzeczenie co do istoty sprawy. Wreszcie skarga na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia służy naprawieniu szkody, która została wyrządzona stronie na skutek wydania orzeczenia co do istoty sprawy. Tymczasem zawarte w skardze wywody wnioskodawczynie o szkodzie są niezrozumiałe, gdyż wnioskodawczynie nie wyjaśniła, w jaki sposób miałyby utracić wartość lokalu użytkowego nr [...], skoro nie była jego właścicielem, a otrzymała dopłatę w kwocie 11 725 zł, jako $\frac{1}{4}$ część jego wartości. Poza tym niezrozumiałe jest stwierdzenie, że na szkodę składa się także wartość działki nr [...], skoro skarżąca nie była jej właścicielem, lecz jest współwłaścicielem. W ocenie Sądu Okręgowego trudno też przyjąć, że wnioskodawczynie poniosła szkodę w kwocie 3 370 zł, w sytuacji gdy wydatek na nabycie udziału poniosła przed wydaniem jakiegokolwiek orzeczenia w przedmiocie zniesienia współwłasności i na pewno nie na skutek zaskarżonego orzeczenia.

W zażaleniu wnioskodawczynie domaga się uchylenia powyższego orzeczenia. Zarzuciła naruszenie art. 426⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne uznanie skargi za

niedopuszczalną. W uzasadnieniu podkreśliła, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego oddalające apelację nie jest orzeczeniem formalnym, a stanowi merytoryczne rozpoznanie sprawy, tj. zniesienie współwłasności w zakresie lokali użytkowych usytuowanych na działkach będących przedmiotem współwłasności uczestników postępowania. W tej sytuacji w zaskarżonym postanowieniu Sąd Okręgowy rozpoznał przesłanki skargi, do czego nie był uprawniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na skutek oczywistej omyłki w podstawie zażalenia skarżąca wskazała art. 426⁶ § 3 k.p.c. zamiast art. 424⁶ § 3 k.p.c., na co wskazuje uzasadnienie skargi.

Zgodnie z art. 424⁶ § 3 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie. Adresatem tego przepisu jest sąd, który wydał zaskarżony wyrok (z mocy art. 519² k.p.c. postanowienie co do istoty sprawy), czyli sąd pierwszej albo drugiej instancji, co wynika z art. 424⁶ § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W odniesieniu do braków formalnych, art. 424⁶ § 3 k.p.c. nawiązuje do art. 424⁵ § 2 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), stosownie do którego skarga oprócz elementów przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a także do skargi - oprócz jej odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - dołącza się dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego.

Z kolei stosownie do art. 424⁸ k.p.c. Sąd Najwyższy odrzuca skargę, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd niższej instancji, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., jak również skargę z innych przyczyn niedopuszczalną (§ 1). Skarga podlega także odrzuceniu, jeżeli zmiana zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa albo jeżeli nie zachodzi wyjątek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. (§ 2).

Wskazane w art. 424⁶ § 3 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) podstawy odrzucenia skargi przez sąd drugiej instancji są jasne i nie budzą większych wątpliwości, z wyjątkiem podstawy określonej jako „inne przyczyny niedopuszczalności” skargi. Zapis o treści „z innych przyczyn niedopuszczalną”

zawiera również art. 424⁸ § 1 k.p.c., adresowany do Sądu Najwyższego. Pomimo, że brzmienie gramatyczne w obydwu przypadkach jest identyczne, to jednak ich zakres normatywny nie jest tożsamy. Oznacza to, że „inne przyczyny niedopuszczalności skargi” w rozumieniu art. 424⁵ § 3 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) mają węższy zakres niż „inne przyczyny niedopuszczalności skargi” w rozumieniu art. 424⁸ § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W przeciwnym razie zbędne byłoby wskazanie w art. 424⁸ § 1 k.p.c. tej podstawy odrzucenia skargi (tzn. bezprzedmiotowy byłby zapis „z innych przyczyn niedopuszczalną”), skoro według tego przepisu Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną także wówczas, gdy ulegała ona odrzuceniu przez sąd drugiej instancji. Zatem gdyby zakres normatywny pojęcia „z innych przyczyn niedopuszczalną” w obu przepisach był identyczny, to nie miałoby również sensu logicznego rozróżnianie w art. 424⁸ § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) podstawy w postaci przyczyn, z powodu których skarga ulegała odrzuceniu przez sąd, który wydał zaskarżony wyrok (postanowienie co do istoty sprawy) i „innych przyczyn” jej odrzucenia. Potwierdzeniem tego, że zakresy normatywne w obu przepisach w odniesieniu do tzw. „innych przyczyn niedopuszczalności skargi” nie mają identycznej treści, jest brzmienie art. 424⁸ § 2 k.p.c., który przez wzgląd na § 1 tego artykułu, jest adresowany do Sądu Najwyższego. Mianowicie Sąd Najwyższy odrzuca skargę, jeżeli zmiana zaskarżonego wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa. Ponadto, według art. 424⁸ § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) Sąd Najwyższy odrzuca skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c., a zatem to Sąd Najwyższy bada wystąpienie tych wymagań od strony merytorycznej, tj. m.in., czy skarżący uprawdopodobnił wyrządzenie szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku (postanowienia co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym), którego skarga dotyczy, czy wykazał że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (zob. też art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Natomiast sąd, który wydał zaskarżony wyrok (postanowienie co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) bada spełnienie wymogów z art. 424⁵ § 1 k.p.c. wyłącznie od strony formalnej, tj. m.in., czy skarga zawiera w ogóle przedstawienie okoliczności na uprawdopodobnienie wyrządzenia skarżonym orzeczeniem szkody, a także czy

zawiera w ogóle wywód prawny wykazujący, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Pod podstawę odrzucenia skargi „z innych przyczyn niedopuszczalną” w rozumieniu art. 424⁶ § 3 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) podpada ocena charakteru zaskarżonego orzeczenia wydanego w postępowaniu nieprocesowym, czyli czy jest to postanowienie co do istoty sprawy, o którym stanowi art. 519² k.p.c.

W związku z tym o ile można zgodzić się ze stanowiskiem Sąd Okręgowego, iż oddalenie apelacji od postanowienia o umorzeniu postępowania nie kwalifikuje orzeczenia Sądu drugiej instancji jako orzeczenia co do istoty sprawy, o tyle jednak Sąd drugiej instancji odrzucając skargę pominął, że przedmiotem zaskarżonego rozstrzygnięcia z 10 maja 2023 r. Sądu odwoławczego było oddalenie apelacji wnioskodawczynie także co do orzeczenia Sądu pierwszej instancji o wyodrębnieniu lokali użytkowych nr [...] i [...].

Z motywów Sądu drugiej instancji odnośnie do pkt 2 postanowienia o oddaleniu apelacji wnioskodawczynie wynika, że niektóre z elementów lokali nr [...] i [...] znajdują się poza granicami nieruchomości, której współwłasność została zniesiona, tj. na nieruchomości składającej się z działki nr [...] (k. 978 i n.), zaś wnioskodawczynie zakresem zaskżenia apelacją objęła także rozstrzygnięcia w tym zakresie, tj. wyodrębnienie nieruchomości lokalowych. W tym przedmiocie oddalenie apelacji wnioskodawczynie jest orzeczeniem co do istoty sprawy i wnioskodawczynie nie może wystąpić z nowym wnioskiem, tak jak w odniesieniu do nieruchomości składającej się z działki nr [...].

Ponadto Sąd drugiej instancji nie był uprawniony do badania, czy skarżąca uprawdopodobniła wyrządzenie jej szkody, wydaniem postanowieniem oddalającym apelację w zakresie prawnego wyodrębnienia lokali użytkowych nr [...] i [...].

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

[SOP]

[a.ł]

